

YÖNETMELİK

Tarım ve Orman Bakanlığından:

ARAZİ KULLANIM PLANLAMASI UYGULAMA YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Başlangıç Hükümleri

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı; toprak ve arazi varlığının belirlenmesi, toprak etüt, haritalama ve sınıflama yapılması, tarımsal üretim gücü yüksek büyük ovaların ve erozyona duyarlı alanların belirlenmesi, tarımsal amaçlı plan ve projelerin hazırlanması ve uygulanması ile ülkesel ve bölgesel plânlamalara temel oluşturan ve diğer fiziki/mekânsal plânlamalara veri teşkil eden çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda toprağın niteliği, arazinin yeteneği ve diğer arazi özellikleri gözetilerek uygun arazi kullanım şekillerini içeren arazi kullanım planlarının hazırlanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik; toprakların ve arazi kullanımlarının bilimsel esaslara uygun olarak sınıflandırılması, toprak ve su potansiyeli ile arazi özelliklerinin belirlenmesi, arazi kullanım planlarının yapılmasına ilişkin ilke ve kuralların açıklanması, kullanılacak yetkilerin tanımlanması, arazi kullanım taleplerinin belirlenerek uygun arazi kullanım biçimlerinin saptanması ve planlama sürecine dair görev, yetki ve sorumluluklara ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelik; 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 7 nci, 10 uncu, 11 inci, 14 üncü, 15 inci, 20 nci ve 24 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Alternatif alan: Arazi kullanım planlarında tarım dışı amaçlı kullanımlar için ayrılan alanları,
- b) Arazi kullanım kabiliyet sınıflaması (AKK): Arazi ve toprakların sahip oldukları morfolojik, fiziksel, kimyasal, biyolojik ve mineralojik özelliklerine bağlı olarak arazi ve toprakların doğal ve/veya kültür bitkilerini yetiştirmedeki yeteneklerine göre sınıflandırılmasını,
- c) Arazi kullanım planı (AKUP): Her ölçekte planlamaya temel oluşturmak üzere, toprağın ve diğer çevresel kaynakların bozulmasını önlemek için ekolojik, toplumsal ve ekonomik şartlar gözetilerek sürdürülebilirlik ilkesine uygun, farklı arazi kullanım şekillerini oluşturmaya yönelik toprak potansiyelinin belirlenip, su miktar ve kalitesini de göz önüne alarak sistematik olarak değerlendirilmesini ve birbirleri ile olan ilişkilerini ortaya koyan 1/25000 ve/veya 1/5000 ölçekli arazi kullanım planlarını,
- ç) Arazi kullanım şekilleri: Arazinin hâlihazır kuru tarım, sulu tarım, dikili tarım, mera, orman, yerleşim yeri ve diğer kullanım şekillerini,
- d) Arazi örtüsü: Arazinin biyolojik veya fiziksel öğelerle kaplanmış halini,
- e) Arazi sınıflaması: Arazilerin çeşitli amaçlarla kullanılmaya uygunluk derecelerini saptamak için yapılan sınıflamayı,
- f) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,
- g) BTG: Büyük Toprak Grubunu,
- ğ) Dikili tarım arazisi: Mutlak ve özel ürün arazileri dışında kalan ve üzerinde yöre ekolojisine uygun çok yıllık ağaç, ağaççık ve çalı formundaki bitkilerin tarımı yapılan, ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan arazileri,
- h) Genel Müdürlük: Tarım Reformu Genel Müdürlüğünü,
- ı) Haritalama ünitesi: Arazideki toprak serisine ait fazlalarının önceden belirlenmiş olan haritalama lejantına göre seçilen sembollerle gösterilen, seçilen özellikler yönünden homojenlik gösteren ve arazi çalışması sonucunda belirlenmiş ve kesinleşmiş sınırlarla ayırt edilmiş olan arazi parçasını ve bu arazi parçasını toprak haritası üzerinde temsil eden kapalı alanı,
- i) İl müdürlüğü: İl tarım ve orman müdürlüğünü,
- j) Kanun: 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununu,
- k) Kurul: Toprak koruma kurulunu,
- l) Marjinal tarım arazisi: Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri ve dikili tarım arazileri dışında kalan, toprak ve topoğrafik sınırlamalar nedeniyle üzerinde sadece geleneksel toprak işlemeli tarım yapıldığı arazileri,
- m) Mutlak tarım arazisi: Bitkisel üretimde; toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin kombinasyonu, yöre ortalamasında ürün alınabilmesi için sınırlayıcı olmayan, topoğrafik sınırlamaları olmayan veya çok az olan, ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan, hâlihazır tarımsal üretimde kullanılan veya bu amaçla kullanıma elverişli olan arazileri,

n) Özel ürün arazisi: Mutlak tarım arazileri dışında kalan, toprak ve topoğrafik sınırlamaları nedeniyle yöreye adapte olmuş bitki türlerinin tamamının tarımının yapılamadığı, ancak özel bitkisel ürünlerin yetiştiriciliği ile su ürünleri yetiştiriciliğinin ve avcılığının yapılabildiği, ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan arazileri,

o Planlama alanı: AKUP yapılan ilin idari sınırlarını,

ö) Profil ve horizon: Farklı toprak serilerini temsil için litolojik kesikliğe sahip sığ alanlarda ana kayaya, diğer alanlarda ise en fazla 2 m derinliğe kadar, en az 1x2 m genişliklerde dikey olarak açılan çukur profili, yüzeyden itibaren profil derinliği boyunca farklı morfolojik ve morfo-genetik özelliklere sahip olan yatay tabakalar/katmanlar ise horizonu,

p) Sera-örtü altı tarım arazisi: İklim ve diğer dış etkilerin olumsuzluklarının giderilmesi veya azaltılması için cam, naylon veya benzeri malzeme kullanılarak oluşturulan örtüler altında tarım yapılan arazileri,

r) Sonda: Toprak serilerini temsil eden haritalama ünitesi sınırlarının tespit edilip kesinleştirilmesi, haritalama ünitesi içerisindeki toprağın seri ve faz özelliklerinin belirlenmesi için; arazide toprakçı burgusu kullanılarak, ilgili seri ve fazlarını birlikte tanımlayabilecek profil derinliğine kadar yapılan çalışmayı,

s) Sulu tarım arazisi: Tarımı yapılan bitkilerin büyüme devresinde ihtiyaç duyduğu suyun, kaynağından alınarak yeterli miktarda ve kontrollü bir şekilde karşılandığı arazileri,

ş) Tarım arazisi: Toprak, topoğrafya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, ıslah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilen arazileri,

t) Tarım arazileri sınıfları: Toprak ve diğer arazi özellikleri incelenerek, tarım arazilerinin ülke tarımındaki önemine göre, nitelikleri Bakanlık tarafından belirlenen mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ve marjinal tarım arazileri, Ek-1'de yer alan AKK sınıfına göre I., II., III. ve IV. sınıf arazileri, entansif ve korumalı tarım teknikleri ile özel ürünlerin üretimini yapılmasına uygun özellikleri olan VI. ve VII. sınıf arazileri, fiziksel ve/veya kimyasal ıslaha gereksinimi olan tarımsal potansiyeli yüksek V. sınıf arazileri,

u) Tarımsal arazi kullanım türleri: Tarım arazilerinin var olan veya potansiyel olarak varlığı kabul edilen veya edilebilecek tarımsal amaçlı kullanım şekillerini,

ü) Tarımsal Ar-Ge alanı: Biyoçeşitlilik, bitkisel ve hayvansal genetik kaynakları, ıslah denemeleri ve diğer tarımsal Ar-Ge çalışmalarında kullanılan alanı,

v) TNKA: Tarımsal niteliği korunacak alanı,

y) Toprak: Mineral ve organik maddelerin parçalanarak ayrışması sonucu oluşan, yeryüzünü ince bir tabaka halinde kaplayan, canlı ve doğal kaynağı,

z) Toprak analizleri: Belirli bir toprak numunesinin veya toprak serilerini temsil etmek üzere açılmış olan profillerdeki her bir horizonttan alınmış bozulmuş ve/veya bozulmamış toprak örnekleri ile sonda örneklerinin laboratuvarlarda, toprak serisinin tanım ve özelliklerinin kesinleştirilmesine, Kanuna göre arazi sınıflandırılmasına, toprak derecelemesine, taksonomik sınıflamasına ve AKK sınıflamasına esas olacak şekilde uluslararası geçerliliği olan ve Bakanlık tarafından kabul edilmiş olan yöntemlerle fiziksel ve/veya kimyasal ve/veya biyolojik ve/veya mineralojik ve/veya mikromorfolojik özelliklerinin belirlenmesi ve toprak numunesinin temsil ettiği arazinin mikro ve makro besin maddeleri miktarlarının bulunması için yapılan analizleri,

aa) Toprak etüdü: Toprakların çeşitli kullanımlar karşısındaki davranışlarını, potansiyel kullanımı ve sınırlandırmalarını belirlemek ve sınıflandırmak amacıyla; ulusal ve uluslararası sınıflandırma sistemleri dikkate alınarak morfolojik, fiziksel, kimyasal, biyolojik ve mineralojik özelliklerinin tespiti, haritalanması ve raporlanması için yapılan çalışmalar bütünü,

bb) Toprak etüt mühendisi: Kanunun 7 nci maddesi kapsamında toprak etüt ve haritalama konusunda eğitim almış ve daha önce toprak seri veya toprak endeks sınıflama çalışmalarına katılmış, ziraat fakültelerinin toprak bölümünden ve/veya toprak bilimi ve bitki besleme bölümünden lisans eğitimi alarak mezun olan ziraat mühendisi veya Toprak Anabilim dalında toprak etüt ve haritalama alanında yüksek lisans ve/veya doktora eğitimini tamamlamış ziraat mühendisini,

cc) Toprak etüt raporu: Arazide sınıflama, derecelendirme veya planlama gibi her türlü arazi ve toprak değerlendirmesi için yapılan arazi ve toprak etütleri sonrası hazırlanan rapor, harita, profil tanımlama kartları, analiz tabloları gibi belgeleri de içeren raporu,

çç) Toprak haritası: Arazi sınıflaması yapıldıktan sonra üzerine sınıflamanın işlendiği haritayı,

dd) Toprak seri komisyonu: Ülke genelinde toprak serilerini belirlemek üzere oluşturulan komisyonu,

ee) Toprak serisi: Üst toprağın doğal hali bozulmamış topraklarda yüzeydeki horizon, işlenmiş topraklarda ise toprak işleme aletleriyle karıştırılan yaklaşık ilk 0-20 cm kalınlığındaki horizonun tekstürü hariç, tüm profilleri benzer genetik horizonlara sahip, benzer ana materyalden oluşmuş doğal toprak sınıflandırma sistemlerinin en alt kategorisini oluşturan toprak gruplarını,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Toprak ve Arazi Varlığının Belirlenmesi, Toprak Etüt ve Haritalama Çalışmaları

Toprak ve arazi varlığının belirlenmesi

MADDE 5- (1) Toprak ve arazi varlığının belirlenmesi amacı ile Bakanlık toprak koruma ve kullanmaya yönelik olarak arazi ve toprakla ilgili sınıflamaları ve haritaları yapar veya yaptırır.

(2) Ülke genelinde yapılacak toprak ve arazi varlığının belirlenmesi çalışmalarında; 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu, 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu ve diğer özel kanunlar kapsamında bulunan araziler ile 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununa göre onaylı imar planı bulunan arazilere ilişkin bilgi ve veriler, ilgili mevzuatına uygun köy yerleşik alanı ve civarı, yerleşik alan, kırsal yerleşik alan ile civarı ve köy yerleşim planı bulunan yerler ilgili kurum, kuruluş ve yerel yönetimlerden toplanır. Tarım arazileri, belirlenen kriterlere uygun olarak toprak ve arazi bilgilerini içerecek şekilde köy/mahalle, belde, ilçe, il, ülke bazında sıralı olarak tespit edilir ve veri tabanı oluşturulur.

(3) Toprak etüt, haritalama ve sınıflama çalışmaları, toprak etüt mühendisi tarafından, ilgili mevzuat ve standartlara uygun olarak yapılır.

(4) Toprak etüt, haritalama ve sınıflama çalışmaları; ön hazırlık, arazi çalışması, laboratuvar analizleri ve büro çalışması aşamalarından oluşur.

(5) Ülke kaynaklarının sürdürülebilir, biyolojik çeşitlilikle uyumlu, verimli ve ekonomik kullanılması, mükerrer çalışmaların önlenmesi, bilgilerin tek elde toplanması için; toprak sınıflaması sonucu hazırlanan bütün harita ve raporlar, ülke genelinde Genel Müdürlükçe onaylanır.

(6) Toprak serileri, ülke genelinde toprak serileri komisyonu tarafından karara bağlanır. Toprak serileri komisyonu teşkili ve çalışma esasları Genel Müdürlükçe belirlenir.

(7) Toprak etüt ve sınıflama çalışmalarında üretilen veriler tarım arazileri değerlendirme ve bilgilendirme sistemine yüklenir.

İtirazlar

MADDE 6- (1) Genel Müdürlük tarafından onaylanmış toprak etüt ve sınıflama çalışmalarına yapılacak itiraz ve değişiklik talepleri Genel Müdürlükçe değerlendirilir ve karara bağlanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Arazi Kullanım Planlarının Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar

Arazi kullanım planlarının aşamaları, yetki ve sorumluluklar

MADDE 7- (1) Arazi kullanım planları; veri toplama ve analiz çalışmaları, AKUP, açıklama raporu ve plan hükümlerinin hazırlanması, AKUP'un kontrolü ve onaylanması aşamalarından oluşur.

(2) Veri toplama ve analiz çalışmaları, AKUP, açıklama raporu ve plan hükümlerinin hazırlanması veya hazırlattırılması, onaylanması çalışmaları Bakanlıkça, AKUP'un kontrolü ise valiliklerce ve/veya Bakanlıkça yapılır. Bakanlık, arazi kullanım plânlarının hazırlanması yetkisini kendi koordinasyonunda olmak üzere, ihtiyaca göre valiliklere devredebilir.

Veri toplama ve analiz çalışmaları ile arazi kullanım planları, açıklama raporu ve plan hükümlerinin hazırlanması

MADDE 8- (1) Arazi kullanım planları hazırlanırken; ülkesel, bölgesel ve yerel planlamalara temel oluşturan ve diğer fiziki/mekânsal planlamalara veri teşkil eden; toprak, iklim, topoğrafya, fizyografya, su potansiyeli ile ihtiyaç duyulan diğer veriler esas alınır. Çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda toprağın niteliği, arazinin yeteneği ve diğer arazi özellikleri gözetilerek arazi kullanım şekilleri belirlenir.

(2) 1/25000 ölçekli AKUP hazırlanırken öncelikle planlama alanında aşağıda belirtilen çalışmalar yapılır:

a) Planlama alanının konumu, coğrafi, demografik yapısı ve arazi örtüsü ile ilgili veriler temin edilir.

b) Planlama alanında yer alan kamu kurum/kuruluşlarının planlanan/yürütülen projelerine ait veriler temin edilerek, Kanunun amacı göz önünde bulundurularak değerlendirilir.

(3) 1/5000 ölçekli AKUP hazırlanırken öncelikle planlama alanında aşağıda belirtilen çalışmalar yapılır:

a) Planlama alanının konumu, coğrafi, sosyal, demografik ve ekonomik yapısı ile buna benzer veriler temin edilir.

b) Planlama alanında yer alan tüm gerçek ve tüzel kişilikler ile kamu kurum/kuruluşları saptanır, görüş ve önerileri alınarak Kanunun amacı göz önünde bulundurularak değerlendirilir.

c) Planlama alanındaki tarım arazileri üzerine diğer sektörlerin baskısı ve buna benzer sorunlar belirlenir.

(4) Toprak verisi olarak; 1/25000 ölçekli AKUP için BTG ile arazi örtüsü verileri ve 1/5000 ölçekli AKUP için ise detaylı toprak etüt verileri ile tapu-kadastro parsel verileri kullanılır.

(5) AKUP, açıklama raporu ve plan hükümlerinin hazırlanması işlemleri tarım arazileri önem sınıflamasının yapılması, alternatif alanların belirlenmesi ve değerlendirilmesi çalışmalarından oluşur. AKUP çalışmalarında planlama alanı içinde bulunan araziler; tarım alanları, tarım dışı alanlar ve kapsam dışı alanlar olmak üzere Ek-2'de yer alan AKUP değerlendirme tablosundaki gibi aşağıdaki üç ana gruba ayrılır:

a) Tarım alanları; toprak ve arazi verileri ile yıllık ortalama yağış verilerinden yararlanılarak kanun hükümlerine uygun olarak tarım arazileri önem sınıflaması kriterlerine göre mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ve marjinal tarım arazileri olarak belirlenir. Toprak verileri ile sulanan alanlara ait veriler

değerlendirilerek tarım arazileri sulu veya kuru olarak sınıflandırılır. Tarım alanları olarak belirlenen her bir kullanım için plan hükümleri hazırlanır. 26/1/1939 tarihli ve 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabancılarının Aşılattırılması Hakkında Kanun kapsamında kalan alanlar tarım dışı amaçla kullanım yönünden kapsam dışı, ancak diğer planlamalarda dikili tarım arazisi olarak değerlendirilir.

b) Kapsam dışı alanlar; Kanunun kapsamı dışında kalan ve ilgili mevzuatınca yönetilen alanları kapsar. Ayrıca, ilgili mevzuat kapsamında yapıp, onaylanmış 1/1000 ve 1/5000 ölçekli uygulama, nazım imar planları ve plan içerisinde yer alan tarımsal niteliği korunacak alanlar hariç halen yürürlükte bulunan planlar ile 6831 sayılı Kanun, 4342 sayılı Kanun, 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ve diğer özel kanunlarla koruma altına alınmış alanlar kapsam dışı alanlardır. Kapsam dışı alanlar; mera alanı, orman alanı, özel kanunlarla belirlenen/korunan alan, yapılaşma alanı, maden-ocak alanı, yol ve bunun gibi alanlardan oluşur. Kapsam dışı alanlar olarak belirlenen her bir kullanım için plan hükümleri hazırlanır. Planlama çalışmasında ihtiyaç halinde farklı kullanımlar eklenebilir.

c) Tarım dışı alanlar; tarım alanı ve kapsam dışı alanlar haricindeki alanlardır. %50'den fazla çıplak kayalık alan, %10-50 çıplak alan, tescil harici alan, ırmak-ırmak yatağı, baraj-göl-gölet, kıyı-sahil-sahil kumulları, sulak alan, daimî karla kaplı alanlar ve bunun gibi alanlardan oluşur. Tarım dışı alanlar olarak belirlenen her bir kullanım için plan hükümleri hazırlanır. Planlama çalışmasında ihtiyaç halinde farklı kullanımlar eklenebilir.

(6) Toprak kaynaklarının korunarak verimli kullanılması ile sektörel gelişmenin birlikte sürdürülebilmesi için tarım dışı kullanım taleplerinin yönlendirilmesi amacıyla planlama alanında tarım dışı alanlar içinden alternatif alanlar belirlenir. Alternatif alanlar belirlenirken, önem sınıflamasında arazinin sınıfı ile birlikte tarımsal üretim potansiyeli ve tarımsal arazi kullanım bütünlüğü içindeki konumu dikkate alınır, bu alanlarda jeolojik/çevresel/afete duyarlılık ve bunun gibi faktörler açısından değerlendirme ilgili kurumlarca yapılır.

(7) Tarım dışı amaçlı kullanımlarda öncelikle planlı alanlar içinde talebe uygun boş alanlar, planlı alanlarda uygun ve yeterli alanın bulunamaması durumunda ise tarım dışı alanlar alternatif alan olarak Ek-2'de yer alan tabloya uygun şekilde değerlendirilir. Tarım dışı alanların da yetersiz olması halinde tarımsal üretim potansiyeli ve tarımsal arazi kullanım bütünlüğü içindeki konumu dikkate alınarak kuru marjinal tarım arazileri alternatif alan olarak değerlendirilir.

(8) AKUP raporu ve plan hükümleri aşağıda başlıkları verilen hususları içerecek şekilde hazırlanır:

a) 1/25000 ölçekli AKUP'ta AKUP haritası, tarım alanları, tarım dışı alanlar ve kapsam dışı alanlarla ilgili plan hükümleri yer alır.

b) 1/5000 ölçekli AKUP'ta planlama alanının konumu, coğrafi, sosyal, demografik ve ekonomik yapısı ile benzer genel tanıtıcı veriler, sorun analizi (verimli tarım arazileri üzerine diğer sektörlerin baskısı ve benzer sorunlar), AKUP haritası, tarım alanları, tarım dışı alanlar ve kapsam dışı alanlarla ilgili plan hükümleri yer alır.

(9) Tarım arazileri ve alternatif alanlar; 1/25000 ölçekli AKUP ile istikşafı olarak saptanır, 1/5000 ölçekli AKUP ile de belirlenir.

Arazi kullanım planı kontrolü ve onayı

MADDE 9- (1) 1/25000 ölçekli AKUP çalışmalarının kontrol işlemleri, il müdürlükleri tarafından yapılır. Kontrol çalışmaları tamamlanan AKUP'lar Bakanlık tarafından değerlendirilir.

(2) 1/5000 ölçekli AKUP çalışmalarının kontrol işlemleri büro ve/veya arazi çalışmaları ile il müdürlükleri ve/veya Bakanlık tarafından yapılır/yaptırılır. Kontrol çalışmaları tamamlanan AKUP'lar Bakanlık tarafından değerlendirilir.

(3) Yapılan veya yaptırılan planlar, Bakanlık tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girer. Arazi kullanım talebinde bulunacak kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel gerçek kişiler, bu planla yönlendirilir ve bu plana uymakla yükümlüdür.

(4) Tarım arazileri Kanunda belirtilen istisnalar dışında, arazi kullanım planlarında belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz.

Plan ve raporların revize edilmesi

MADDE 10- (1) Planların onay aşamasından sonra, zaman içerisinde oluşabilecek değişiklikler dikkate alınarak, raporda, haritada ve plan hükümlerinde gerekli düzenlemeler yapılabilir.

Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projelerinin hazırlanması

MADDE 11- (1) Tarım arazisi olarak belirlenen alanlar için hazırlanacak tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projelerinde (TAKUP); toprağın derinliği, fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleri ile eğimi, konumu gibi arazi faktörleri, iklim şartları, su kaynakları, sosyal veriler, ekonomik veriler, kadastral veriler ile yapılan ve/veya yapılacak tarımsal faaliyetlerin özellikleri göz önüne alınarak, toprak kaybı ve arazi bozulmasına neden olmayacak şekilde nasıl kullanılması gerektiğine ilişkin bilgilere yer verilir.

(2) Bakanlıkça belirlenen tarımsal arazi kullanım türlerine ilişkin talepleri değerlendirmek için, çalışma alanındaki toprak ve arazilerin nitelikleri tespit edilir. Değerlendirmeye alınması öngörülen tarımsal arazi kullanım türleri tanımlanarak arazi ve toprak istekleri belirlenir. Tespit edilen toprak ve arazilerin nitelikleri ile tarımsal arazi kullanım türlerinin istekleri karşılaştırma işlemi yapılarak değerlendirmeye alınır. Bu işlem sonucunda, kalkınma stratejileri, kalkınma planları, ekonomik ve sosyal analizler gibi diğer hususlar da dikkate alınarak arazinin hangi tarımsal arazi kullanım türleri için uygun olduğu tespit edilir.

(3) Toprak işleme, sulama, münavebe şekilleri, anızın değerlendirilmesi, girdi kullanımları, verimlilik, ürün ve üretim planlamasının usulüne uygun yapılmasını ortaya koyan bir planlama veya spesifik olarak yapılacak sulama projeleri ile birlikte, sekileme, çevirme duvarı gibi arazi iyileştirme ve toprak korumaya yönelik projeler en az bir ziraat mühendisi sorumluluğunda çiftçilerin ve arazi sahiplerinin görüşleri alınarak, valiliklerce hazırlanır veya hazırlattırılır. Hazırlanan projeler, ekonomik, ekolojik ve toplumsal yönden kurulların uygun görmesi halinde, valilikçe onanır ve uygulanır.

(4) Plan veya projenin uygulanacağı arazilerin büyüklüğü ve sınırlarının tespitinde; toprak özellikleri, topoğrafya, kullanım şekli yönünden benzer özelliklere sahip ve doğal olaylar ve kullanımlar karşısında benzer özellikler gösteren alanlar belirlenerek kayıt altına alınır ve veri tabanı oluşturulur.

(5) Araziyi kullananlar tarafından hazırlanan veya hazırlatılan, arazi özelliklerinin iyileştirilmesi, muhafazası ve geri kazanımına yönelik projeler, tarımsal amaçlı projeler kapsamında değerlendirilir. Bu projeler, 18/12/1991 tarihli ve 91/2526 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğü'nün yetki verdiği mühendislerce hazırlanır. Hazırlanan projeler kurul tarafından değerlendirilerek uygulanıp uygulanmayacağına karar verilir, takibi ve denetimi il müdürlükleri tarafından yapılır. Bu projelerin uygulanacağı alanda diğer kamu kurum ve kuruluşlarının mevzuatını kapsayan bir hususun olması durumunda, bu kuruluşların uygun görüşü alınır.

(6) Tarım dışı alanlarda ve marjinal tarım arazilerinde; sahiplerince arazi özelliklerinin iyileştirilmesi ve geri kazanımına yönelik projeler, ıslah amaçlı hazırlanan projeler olarak değerlendirilir. Islah amaçlı projeler, yetkilendirilmiş ziraat mühendislerince hazırlanır, kurul tarafından değerlendirilerek uygun görülenler onaylanmak üzere Bakanlığa gönderilir. Bakanlık tarafından onaylanan projelerin uygulanıp uygulanmadığının takibi ve denetimi il müdürlükleri tarafından yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Büyük Ovalar ile Erozyona Duyarlı Alanların Belirlenmesi ve Korunması

Büyük ovaların belirlenmesi

MADDE 12- (1) Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca, tarımsal üretim potansiyeli yüksek, erozyon, kirlenme, amaç dışı veya yanlış kullanımlar gibi çeşitli nedenlerle toprak kaybı ve arazi bozulmalarının hızlı geliştiği ovalar; o ildeki Kurulun, birden fazla ili ilgilendiren ovalarda ise ilgili kurulların görüşü alınarak Cumhurbaşkanlığı Kararı ile büyük ova koruma alanı olarak belirlenir.

(2) Büyük ova koruma alanının belirlenmesinde, ovada bulunan tarım arazisinin alan büyüklüğünün yanı sıra tarımsal üretim potansiyeli, ülke ve bölge tarımındaki önemi ile erozyon, çoraklaşma, kirlenme ve amaç dışı kullanım gibi tehditlerin olumsuz etkileri nedeniyle arazi bozulma risklerinin yüksek olması hususları dikkate alınır.

Büyük ovalarda tarımsal arazi kullanımı ve uygulamalar

MADDE 13- (1) Büyük ovalardaki koruma ve geliştirme amaçlı tarımsal altyapı projeleri ve tarımsal arazi kullanım planları, kurul veya kurulların görüşleri dikkate alınarak, Bakanlık veya valilikler tarafından öncelikle hazırlanır/hazırlattırılır. Bu ovalarda, ilgili bakanlıkların plan ve projeleri Bakanlığa bildirilir ve diğer ilgili projelerle bütünlüğü sağlanarak uygulanır.

(2) Büyük ova koruma alanı ilan edilen ve ova sınırları içinde kalan parsellerin, tapu kütüğü sayfalarının beyanlar hanesine büyük ova alanına girdiğine dair şerh konulması valilikler tarafından ilgili tapu müdürlüklerinden talep edilir.

(3) Büyük ova koruma alanında kalan yerlerde 4342 sayılı Kanun, 6831 sayılı Kanun, 3573 sayılı Kanun, 22/3/1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, 2873 sayılı Kanun ve diğer özel kanunların kapsamında olan yerler ilgili mevzuatınca değerlendirilir.

(4) Büyük ovaların korunması, geliştirilmesi ve çiftçilerin desteklenmesi için Bakanlık gerekli tedbirleri alabilir.

Erozyona duyarlı alanların belirlenmesi ve korunması

MADDE 14- (1) Doğal ve yapay olaylar sonucu toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin bozulup bozulmadığının veya bozulma ihtimali olup olmadığının tespiti çalışmaları Bakanlık veya il müdürlükleri tarafından yapılır. Yapılan tespit çalışmalarının araziye uygunluğunun kontrolleri, ilgili il müdürlüklerince yapılır. Kontrol çalışmaları tamamlanan doğal ve yapay olaylar sonucu toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin bozulduğu veya bozulma ihtimalinin bulunduğu belirlenen alanlar Bakanlığa gönderilir.

(2) Bakanlığa gönderilen alanlar, Bakanlık tarafından değerlendirilerek uygun bulunması halinde, Kanunun 15 inci maddesine göre Cumhurbaşkanlığı Kararı ile erozyona duyarlı alan olarak belirlenebilir.

(3) Havzanın tamamı göz önünde bulundurularak arazi bozulması ve toprak kayıplarını önleyici her türlü fiziki ve kültürel tedbirler alınır. Yürütülen tedbirlerle, hazırlanacak olan projelerin uyumunun sağlanması için, belirlenen alanda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla planlama ve uygulama aşamalarında iş birliği yapılır. İlgili kurum veya kuruluşlar faaliyet alanları ile ilgili planlama ve projelerin teknik yönden uyumlu olmasını, ödenek ve zaman planlamasını ortaklaşa yapar veya yaptırırlar. Uygulamalar, Bakanlığın koordinasyonunda ilgili kurum veya kuruluşlar tarafından yapılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Arazi kullanım planlarına uyum

MADDE 15- (1) Özel kanunlarla belirlenen veya belirlenecek alanlarda, ilgili kanun hükümleri saklı kalmak kaydı ile arazi kullanım plânlarında yer verilen kullanım şekilleri, ilgili kanunlar kapsamında sorumlu bakanlık veya kuruluşlar tarafından değerlendirilir.

(2) Tarım arazileri, Kanunda belirtilen istisnalar hariç olmak üzere, AKUP'ta belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. İzinlendirmelerde AKUP ve plan hükümlerine uyulur.

Yükümlülükler ve yaptırımlar

MADDE 16- (1) Arazi kullanım planlarına veya tarımsal amaçlı arazi kullanım plân ve projelerine uyulması zorunludur.

(2) Arazi kullanım planlarına aykırı kullanımlarda veya tarımsal amaçlı arazi kullanım plân veya projelere aykırı hareket edilmesi halinde Kanununun 20 nci maddesi uyarınca işlem yapılır.

Tereddütlerin giderilmesi

MADDE 17- (1) Bakanlık; bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili tereddütleri gidermeye, uygulamayı düzenlemeye ve bu Yönetmeliğin uygulanmasını sağlamak üzere alt düzenleyici işlemler yapmaya yetkilidir.

Yürürlük

MADDE 18- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

[Ekleri için tıklayınız](#)